

HARMADIK KIHÍVÁS: TÉL A PILISBEN

A Holdvilág-árokhoz közeledve jégbezárt csend fogad minket. A meztelen tél zöld ruháját hóbundára cserélte, és a ködlepél alatt a kopasz ágak mind a tavaszt várják. Hirtelen mindent tudni szeretnék erről a tetszhalott állapotról és arról, amit a téli időszakban az erdő átél, így a velem sétáló erdészhez fordulok.

- **Olyan mintha az egész erdő téli álmodat aludna. Mi történik ilyenkor a fákkal?**

Erdész: - Tényleg olyan, mintha megállt volna az élet, de az életfolyamatok nem szűnnek meg teljesen, csak minimálisra csökkennek. Köztudott, hogy a növényeknek többek között napfényre, vízre és megre van szükségük ahhoz, hogy életbe maradjanak. Télen mindezek korlátozottan állnak a rendelkezésükre, így az evolúció során megtanulták, hogy hogyan alkalmazkodjanak. .

- **Pont ez érdekel engem, hogy hogyan csinálják?**

Erdész: - Az első, ami nagyon szembetűnő, az a **lombhullatás**. Mivel télen a talaj is megfagy, ezért a lombhullató fák már nem tudnak elegendő vizet felszívni, és az ősz beköszöntével megválnak a leveleiktől, ezzel is minimalizálva a nedvkeringést. A fiatal hajtások **befásodnak**, a termő- és hajtásrügyeket **pikkelylevelek védik** egészen tavaszig. Érdekes, hogy a gyökérnövekedés nem áll le télen sem teljesen, csak minimálisra csökken.

- **És mi a helyzet az örökzöldekkel?**

Erdész: - Az örökzöldek evolúciós fejlődése nagyon régen elvált a lombhullatóktól, ezért vészeli át másképpen a telet. Ők ekkor is fotoszintetizálnak. A leveleiket szilárd védőréteg borítja, ezért csak kevés vizet párologtatnak, így téli körülmények között is megőrzik a tartalékaikat. Fontos tudni, hogy az örökzöldek is hullajtják a leveleiket, csak nem egyszerre, hanem folyamatosan cserélődnek.

- **Honnan tudják a fák, hogy érkezett az idő és nyugovóra kell térni?**

Erdész: - A napszakok rövidülése és a hőmérséklet csökkenése jelzi számukra a tél közeledtét.

- **Mit lehet tudni a lágyszárú növényekről?**

Erdész: - A lágyszárú növények sokféleképpen alkalmazkodnak a téli időjáráshoz. Az **egynyári növények** pályafutása a hideg beköszöntével véget ér, és jövő nemzedéket a szaporítóanyag (általában a magjuk) áttelelésével alapozzák meg. Másoknál, mint például a **hagymás növényeknél** eltérő a helyzet, ők elbújnak a hideg elől és a föld alatt meglapulva vészelik át a telet.

- **Ahogy itt sétálunk, észre vettem, hogy egyes fákon hatalmas hosszanti repedés található. Mi ennek az oka?**

Erdész: - Ezeket a repedéseket **fagyléceknek** hívjuk, amelyek a csertölgyekre jellemzőek. A csertölgy déli oldalán a nedvkeringés sokszor már attól újra indul, hogy jobban éri a nap melege. Ahogy hűl vissza az idő az este beköszöntével, a szállított víz megfagy és szétrepeszti a szállítónyalábokat. Ennek a gyógyulásakor jön létre a fagyléc.

- **És az erdei állatok hogyan vészelik át a telet?**

Erdész: - Ezen a környéken a nagyvadfajok közül gímszarvassal, őzzel, muflonnal és vaddisznóval találkozhattunk. Túl vagyunk a szaporodási időszakokon és most ezek az állatok azon dolgoznak, hogy túléljék a telet. Igyekeznek a lehető legkevesebbet mozogni és azokat a zsírtartalékokat élék fel, amit a nyár végén és ősszel szedtek fel magukra.

- **Mivel táplálkoznak?**

Erdész: - A gímszarvas, az őz és a muflon javarészt növényi hajtásokat eszegetnek. A téli időszakban is zöld szederlevél az egyik legkedveltebb táplálékuk. A vaddisznó ezzel szemben a föld felszínén vagy a föld alól keresi meg a napi betevőjét. Makkot, gyökereket és különböző növényi részeket fogyaszt.

- **Tudom, hogy nem az erdészethez kapcsolódik a téma, de kíváncsi vagyok, hogy te mit gondolsz, mit tudsz a Holdvilág-árok történetéről?**

Erdész: - Az tény, hogy a Pilis egyik legvadregényesebb, kanyonszerű szurdokát a Holdvilág-árokot, számtalan rejtély és misztikum övezi. Az egyik legenda szerint annak idején itt temették el Árpád fejedelmet. Anonymus Gesta Hungarorumában találunk erre utalást, miszerint Árpád vezért egy kis folyónak a forrása felett helyezték örök nyugalomra, amely egy kőmederben folyik alá Attila király városába. A múlt században több régész kutató is belevágott a keresésbe. A Weislich-barlang sziklába

vájt lépcsős lejárata és a végében egy sírhelyhez hasonlatos terem, tovább növeli a legenda valóságalapját. Vannak, akik úgy gondolják, hogy a szurdok nem csak Árpádhoz, hanem Attilához is köthető.

- **Ahogy itt sétálunk, csak ámulok és bámulok a körénk tornyosuló sziklafalakat nézve. Magával ragadó a természet vadregényes szépsége. Ha ezek a sziklák mesélni tudnának...**

Erdész: - De jó is lenne! Tudod mit?! Legyen ez a téli kihívás feladata! A kijelölt útvonalat teljesítők küldjenek el egy olyan fotót, amelyen az a szikla található, ami nekik a legjobban tetszett.

- **Ez nagyon jó ötlet! Így is lesz! Köszönöm a sétát és a beszélgetést!
Jó szerencsét!**

Erdész: - Jó szerencsét!